

Beoordelingsmodel voor de vragen

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Tekst 1

- 1 maximumscore 2**
- a. (τῆς) θεωρίας (ἐκδημήσας ὁ Σόλων εἴνεκεν) (regel 1) 1
 - b. (maar in werkelijkheid ook) om niet gedwongen te kunnen worden iets aan zijn wetten te veranderen 1
- 2 maximumscore 2**
- Solon was beroemd vanwege zijn wijsheid 1
 - Solon had veel gereisd / veel van de wereld gezien 1
- Of woorden van overeenkomstige strekking.
- 3 maximumscore 2**
- a. Volgens Plutarchus kwam Solon op verzoek van Croesus naar Sardes / Bij Herodotus staat niets over een verzoek van Croesus aan Solon om naar Sardes te komen 1
 - b. Bij Plutarchus wordt de uitdossing van Croesus beschreven / Bij Herodotus staat niets over de uitdossing van Croesus 1
- Of woorden van overeenkomstige strekking.
- 4 B**
- 5 maximumscore 1**
- (Σόλων δὲ) οὐδὲν ὑποθωπεύσας, ἀλλὰ τῷ ἐόντι χρησάμενος (λέγει) / οὐδὲν ὑποθωπεύσας (λέγει) / τῷ ἐόντι χρησάμενος (λέγει) (regel 11)

Vraag	Antwoord	Scores
6	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> a. Solon vertelt in het verhaal over Tellus dat het grootste geluk voor de mens een goed leven is dat gevolgd wordt door een goede dood (In de kop van de geciteerde passage wordt alleen gesteld dat een goede dood het grootste geluk voor de mens is) b. Bij Herodotus betreft het een veldslag van de Atheners tegen andere Grieken 	1 1
	Of woorden van overeenkomstige strekking.	
7	maximumscore 1	
	(Ὁ μὲν ἐλπίζων) εἶναι ἀνθρώπων ὀλβιώτατος (ταῦτα ἐπειρώτα) (regel 10)	
8	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> Cleobis en Biton trokken de kar uit respect voor hun moeder: zij moest op tijd aanwezig zijn op het feest voor Hera Cleobis en Biton trokken de kar uit respect voor de godin Hera: het feest van de godin moest op tijd beginnen / doorgaan 	1 1
	Of woorden van overeenkomstige strekking.	
	<i>Opmerking</i>	
	<i>Wanneer als antwoord is gegeven 'respect voor hun moeder en respect voor Hera', 1 scorepunt toekennen.</i>	
9	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> a. (τοῦ) βίου εὖ ἤκοντι, (ὡς τὰ παρ' ἡμῖν) (regel 15-16) b. (Τούτοισι γὰρ ἐοῦσι γένος Ἀργείοισι) βίος (τε) ἀρκέων (ὑπῆν) (regel 22-23) 	1 1
10	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> a. Het hele verhaal speelt zich af in het heiligdom van Hera / De moeder van Cleobis en Biton vraagt aan Hera haar zonen het beste te geven wat een mens kan overkomen. (Haar zonen gaan vervolgens slapen in het heiligdom en worden niet meer wakker) b. Met ὁ θεὸς wordt in het algemeen / bij Herodotus de godheid of het lot bedoeld / De godheid / Het lot heeft getoond dat het beter voor de mens is te sterven dan te leven 	1 1
	Of woorden van overeenkomstige strekking.	
	<i>Opmerking</i>	
	<i>Niet fout rekenen wanneer bij b. als antwoord is gegeven 'Uit het lidwoord blijkt dat θεὸς mannelijk is'.</i>	

Vraag	Antwoord	Scores
11	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • a. De lofprijzingen van de inwoners van Argos • b. Het op de vlucht jagen van de vijanden (door Tellus) Of woorden van overeenkomstige strekking.	1 1
	<p><i>Opmerking</i> Niet fout rekenen wanneer bij b. als antwoord is gegeven 'Tellus kwam de Atheners te hulp'.</p>	
12	maximumscore 1	
	Het begraven op staatskosten. Of woorden van overeenkomstige strekking.	
	<p><i>Opmerking</i> Niet fout rekenen wanneer als antwoord is gegeven 'Het begraven op de plaats waar hij gestorven was'.</p>	

Tekst 2

13	maximumscore 1	
	Eretria had meegedaan aan de Ionische opstand / was Milete te hulp gekomen bij de opstand tegen de Perzen. Of woorden van overeenkomstige strekking.	
14	maximumscore 1	
	De Atheners/veldheren zijn nog in de stad, terwijl in de regels 7-8 wordt verteld dat ze al naar Marathon optrekken. Of woorden van overeenkomstige strekking.	
15	maximumscore 1	
	(καὶ) τοῦτο μελετῶντα (regel 11-12)	
	<p><i>Opmerking</i> Niet fout rekenen wanneer als antwoord is gegeven 'μελετῶντα'.</p>	
16	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> – Ze richten een heiligdom op voor Pan – Ze eren Pan met (jaarlijkse) offers – Ze eren Pan met een (jaarlijkse) fakkeloptocht Of woorden van overeenkomstige strekking.	
	indien drie antwoorden juist zijn	2
	indien twee antwoorden juist zijn	1
	indien één of geen antwoord juist is	0

Vraag	Antwoord	Scores
17	maximumscore 1 Ze bouwen pas een heiligdom / stellen pas feesten in voor Pan nadat de oorlog voor hen goed is afgelopen. Of woorden van overeenkomstige strekking.	
18	maximumscore 2 <ul style="list-style-type: none"> • ἰδρύσαντο (is een aoristus en) duidt een eenmalige handeling uit het verleden aan: de Atheners richtten een heiligdom voor Pan op • ἰλάσκονται (is een praesens en) duidt een (in Herodotus' tijd) bestaande situatie / een terugkerende gebeurtenis/handeling aan: de Atheners vereerden Pan jaarlijks met offers en een fakkeloptocht Of woorden van overeenkomstige strekking.	1 1
	<i>Opmerking</i> Wanneer alleen als antwoord is gegeven 'ἰδρύσαντο duidt een eenmalige handeling uit het verleden aan, ἰλάσκονται duidt een (in Herodotus' tijd) bestaande situatie aan', 1 scorepunt toekennen.	
19	maximumscore 2 <ul style="list-style-type: none"> • a. δουλοσύνη (regel 23) • b. De mededeling dat Hippias de slaven uit Eretria afzet op een eiland (regel 35) Of woorden van overeenkomstige strekking.	1 1
20	maximumscore 2 <ul style="list-style-type: none"> • a. De Spartanen komen de Atheners niet (meteen) te hulp • b. Pan belooft de Atheners wél te helpen Of woorden van overeenkomstige strekking.	1 1
21	maximumscore 3 <ul style="list-style-type: none"> • a. Hippias trekt de conclusie dat hij <ul style="list-style-type: none"> - zal terugkeren naar Athene - de macht weer zal krijgen in Athene - (oud) zal sterven in Athene / oud zal worden in Athene • b. Zijn tand slaapt wél in moeder aarde / zijn eigen land Attica Of woorden van overeenkomstige strekking.	2 1
	indien bij a. drie antwoorden juist zijn	2
	indien bij a. twee antwoorden juist zijn	1
	indien bij a. één of geen antwoord juist is	0

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

22 maximumscore 2

Het woord *κατηγέετο* (regel 30) wordt (na een kleine digressie) weer opgepakt door *κατηγεόμενος* (regel 34).
 Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerkingen

- 1 scorepunt toekennen voor de uitleg en 1 scorepunt voor de juiste citaten.
- Niet fout rekenen wanneer als antwoord is gegeven 'Het woord *Συμβάλετο* (regel 32) wordt (na een kleine digressie) weer opgepakt door *συμβάλετο* (regel 34)'.

4.2 Beoordelingsmodel voor de vertaling

Opmerking vooraf

Een praesens historicum mag met een onvoltooid tegenwoordige tijd of een onvoltooid verleden tijd worden vertaald.

Kolon 23

23 maximumscore 2

Χρόνου δὲ οὐ πολλοῦ διεξελθόντος
 (Maar) toen er niet veel tijd was verlopen

Niet fout rekenen: Na korte tijd / Er verliep niet veel tijd (en)

Kolon 24

24 maximumscore 1

ἀντίκα οἱ Μινύαι ἐξέβρισαν,
 begonnen de Minyers zich meteen brutaal te gedragen,

Niet fout rekenen: gedroegen de Minyers zich meteen brutaal

Kolon 25

25 maximumscore 1

τῆς τε βασιληίης μεταίτεοντες
 omdat zij deel wilden hebben aan het koningschap

Niet fout rekenen: zij wilden deel hebben aan het koningschap

Niet fout rekenen: ἡ βασιληίη koninkrijk
μεταίτεοντες hoewel zij deel wilden hebben

0

Vraag	Antwoord	Scores
Kolon 26		
26	maximumscore 2 καὶ ἄλλα ποιέοντες οὐκ ὄσια. en andere goddeloze/onfatsoenlijke dingen deden.	
	Niet fout rekenen: en zij deden andere onfatsoenlijke dingen ὄσια niet vertaald als lijdend voorwerp bij ποιέοντες ὄσια niet verbonden met ἄλλα	0 0
Kolon 27		
27	maximumscore 2 Τοῖσι ὦν Λακεδαιμονίοισι ἔδοξε αὐτοὺς ἀποκτεῖναι, De Spartanen besloten (nu/dus) hen te doden / Het scheen de Spartanen (nu/dus) goed toe hen te doden,	
	ἔδοξε hij meende αὐτοὺς ἀποκτεῖναι dat zij moesten sterven	0 1
Kolon 28		
28	maximumscore 1 συλλαβόντες δέ σφεας en nadat ze hen hadden (vast)gegrepen / gearresteerd	
	Niet fout rekenen: nadat ze hen hadden verzameld Niet fout rekenen: ze grepen hen (en)	
Kolon 29		
29	maximumscore 1 κατέβαλον ἐς ἐρκτήν. gooïden ze hen (neer) in de gevangenis.	
	καταβάλλω doden	0
	<i>De woorden Κτείνουσι t/m οὐδένα zijn voorvertaald.</i>	
Kolon 30		
30	maximumscore 2 Ἐπεὶ ὦν ἔμελλον σφεας καταχρήσεσθαι, Toen ze (nu/dus) op het punt stonden / van plan waren hen te doden / hen wilden doden,	
	Niet fout rekenen: Ἐπεὶ omdat Ἐπεὶ vervolgens ἔμελλον niet vertaald als 3e persoon meervoud μέλλω elke andere betekenis dan 'op het punt staan / van plan zijn / willen' of een synoniem daarvan	1 0 0

Vraag	Antwoord	Scores
Kolon 31		
31	<p>maximumscore 2 παραιτήσαντο αἱ γυναῖκες τῶν Μινυέων, smeekten de vrouwen van de Minyers,</p> <p>smeekten de vrouwen de Minyers</p>	0
Kolon 32		
32	<p>maximumscore 2 ἐοῦσαι ἀσταί τε καὶ τῶν πρώτων Σπαρτητέων θυγατέρες, die / omdat/terwijl zij echte Spartaansen waren en dochters van de voornaamste/eerste Spartanen,</p>	
Kolon 33		
33	<p>maximumscore 1 ἐσελθεῖν τε ἐς τὴν ἐρκτὴν om de gevangenis binnen te (mogen) gaan / dat zij de gevangenis binnen mochten gaan</p>	
	ἐσελθεῖν niet vertaald als afhankelijk van παραιτήσαντο (kolon 31)	0
Kolon 34		
34	<p>maximumscore 2 καὶ ἐς λόγους ἐλθεῖν ἐκάστη τῷ ἑωυτῆς ἀνδρί. en om ieder met haar eigen man een gesprek/onderhoud te (mogen) hebben / te spreken / en dat ieder met haar eigen man een gesprek mocht hebben.</p>	
	ἐς λόγους ἐλθεῖν elke andere betekenis dan 'een gesprek/onderhoud hebben / spreken met' of een synoniem daarvan	0
	ἐλθεῖν niet vertaald als afhankelijk van παραιτήσαντο (kolon 31)	0
	Wanneer ook in kolon 33 ἐσελθεῖν niet vertaald is als afhankelijk van παραιτήσαντο (kolon 31) hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van 2 scorepunten.	
Kolon 35		
35	<p>maximumscore 1 Οἱ δέ σφεας παρήκαν, (En) zij lieten hen naar binnen gaan,</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
Kolon 36		
36	<p>maximumscore 2 οὐδένα δόλον δοκέοντες ἐξ αὐτέων ἔσεσθαι. omdat ze meenden dat er (helemaal) geen list/bedrog vanuit hen zou komen/zijn / omdat ze ervan uitgingen dat ze geen bedrog zouden plegen.</p>	
	οὐδένα niet verbonden met δόλον	0
	δοκέω elke andere betekenis dan ‘menen / ervan uitgaan’ of een synoniem daarvan	0
Kolon 37		
37	<p>maximumscore 2 Αἱ δὲ ἐπεῖτε ἐσῆλθον, (En) nadat zij waren binnengegaan/binnengekomen,</p>	
	ἐπεῖτε vervolgens	1
	ἐσῆλθον niet vertaald als 3e persoon meervoud	0
Kolon 38		
38	<p>maximumscore 1 ποιέουσι τοιάδε· deden ze het volgende:</p>	
	Niet fout rekenen: ποιέουσι hebben ze gedaan	
Kolon 39		
39	<p>maximumscore 2 πᾶσαν (kolon 40) ἐσθήτα παραδοῦσαι τοῖσι ἀνδράσι nadat zij alle / al hun kleding/kleren aan de/hun mannen hadden overhandigd/gegeven</p>	
	πᾶσαν niet verbonden met ἐσθήτα	0
Kolon 40		
40	<p>maximumscore 1 τὴν εἶχον die ze (aan)hadden</p>	
	τὴν niet vertaald als betrekkelijk voornaamwoord verwijzend naar πᾶσαν	
	ἐσθήτα	0
	εἶχον niet vertaald als 3e persoon meervoud	0

Vraag	Antwoord	Scores
Kolon 41		
41	maximumscore 2 αὐταὶ τὴν τῶν ἀνδρῶν ἔλαβον. namen/pakten/kregen ze zelf die / de kleding van hun/de mannen.	
	Niet fout rekenen: trokken ze zelf de kleding van hun mannen aan ἔλαβον niet vertaald als 3e persoon meervoud	0
	λαμβάνω elke andere betekenis dan 'nemen/pakken/aantrekken/krijgen' of een synoniem daarvan	0
Kolon 42		
42	maximumscore 2 Οἱ δὲ Μινύαι ἐνδύντες τὴν γυναικίην ἐσθῆτα (En) nadat de Minyers de vrouwenkleding / de kleding van de vrouwen hadden aangetrokken	
	Niet fout rekenen: De Minyers trokken de vrouwenkleding aan (en)	
Kolon 43		
43	maximumscore 1 ἄτε γυναῖκες ἐξήισαν ἔξω, gingen ze (weg) naar buiten als vrouwen,	
Kolon 44		
44	maximumscore 2 ἐκφυγόντες δὲ τρόπῳ τοιούτῳ (en) nadat ze op een dergelijke manier / op die manier / zo waren ontvlucht/ontsnapt	
	Niet fout rekenen: op een dergelijke manier ontvluchtten zij (en) Niet fout rekenen: ἐκφεύγω vluchten	
Kolon 45		
45	maximumscore 2 ἴζοντο αὖτις ἐς τὸ Τηύγετον. vestigden zij zich opnieuw in de Taygetus.	
	Niet fout rekenen: ἴζομαι gaan zitten	

Bronvermeldingen

tekst 1	Herodotus, Historiën I 30-32.2
tekst 2	Herodotus, Historiën VI 102-103.1 t/m δέκα (Vertaling: O. Damsté) + VI 105-107
tekst 3	Herodotus, Historiën IV 146
vraag 1	Vertaling: O. Damsté
vraag 5	Uit: Diodorus Siculus, Historiae